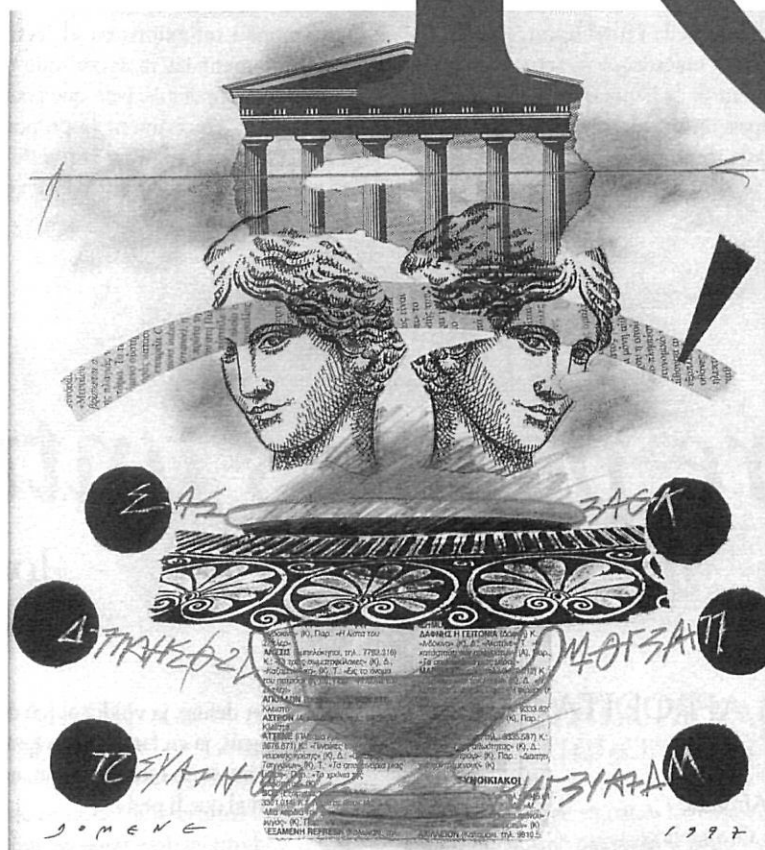

Fulls de la Revista

Il·lustracions de Kim Domene

Les cordes de Terpsícore o els orígens de la poesia

Mariàngela Vilallonga

Gilbert Highet, un dels grans indagadors de l'herència dels nostres avantpassats grecs i llatins, autor d'una de les obres més conegudes sobre la tradició clàssica, opinava que la decadència dels estudis clàssics es devia precisament als estudiosos actuals que, excessivament especialitzats, es despreocupen de la divulgació. Highet feia aquesta afirmació a principi dels anys cinquanta, però encara és vàlida avui, i ha estat una de les raons que han motivat els «Fulls» que el lector té a les mans.

Si ens ho passem bé llegint Ronsard, Valéry, Shelley, Byron, Goethe, Milton, Tasso, Dante, Leopardi, Riba, Garcilaso, Salinas o Gil de Biedma, per posar exemples de diverses èpoques i de diversos estils i llengües, també ho farem amb la lectura dels poemes que segueixen, coneguts i en ocasions recreats per aquests i d'altres autors, perquè el llegat de la poesia lírica grega i

romana ha estat fonamental en la cultura occidental. Sense caure en l'exageració, és lícit afirmar que la poesia lírica grega, assimilada i filtrada sovint per la lírica llatina, és l'origen mateix de la poesia. Safo va descriure tan encertadament els efectes de la passió amorosa en la contemplació de l'ésser estimat que Catul, en voler expressar els mateixos sentiments, va optar per traduir al llatí el poema de Safo. I a partir d'aquell moment les referències a l'un i l'altre foren obligades.

La poesia lírica grega i llatina és bella i intel·ligent, senzilla i elegant, plàstica i sensual, concisa i eufònica, i va ser escrita per ser cantada, amb l'acompanyament de la flauta o de la lira, a una sola veu o per una coral, en espais tancats durant els banquets, o en espais oberts i acompanyada de danses. Té l'home com a objecte central de reflexió, es centra en la interpretació de

l'experiència i fa sentir el jo del poeta que intenta transparentar les circumstàncies que l'envolten. Així el seu abast és universal en el temps i en l'espai. L'amor i l'amistat, l'art i la natura, les flors i les joies, la inspiració i la realitat, el triomf i la fama, el pas del temps i la mort, la quotidianitat efímera i la bellesa com a pur plaer estètic són els trets específics de la lírica grecollatina.

Situada en el seu context, la poesia d'Anacreont o de Safo, de Meleagre o d'Asclepiades, de Catul o d'Horaci pot provocar sensacions i reflexions en el lector d'avui que no han de ser necessàriament les mateixes que provocaven als seus oïdors o lectors contemporanis, però que poden ser igualment enriquidores. I aquesta és precisament la proposta de les pàgines color safrà d'aquest número, degustar la tria de poemes grecs i llatins traduïts en vers i en prosa que constitueixen el gruix dels «Fulls».

Quatre poemes antics

Jordi Cornudella

INVOCACIÓ A AFRODITA

SAFO (600 aC), fr. 1 L-P

Tronesplendent immortal Afrodita,
filla de Zeus, trenaenganyis, t'ho suplico:
amb sofriments i pesars no em derrotis
l'ànim, Senyora,

i vine, en canvi, si ja altres vegades,
sentint de lluny els meus precs, vas atendre'ls
i vas sortir de la casa paterna
per venir en l'auri

carro junyit: preciosos, van dur-te
uns rapidíssims pardals a la terra,
aire a través, des del cel, esbatent les
ales molsudes,

i aviat hi eren, i tu, benaurada,
vas preguntar, amb un somriure en el rostre,
el que em passava aquest cop, i per què tor-
nava a cridar-te,

i el que volia que em fessis, amb l'ànim
tan esverat: «Aquest cop, ja qui em toca
d'encarrilar al teu amor? ¿Qui és, Safo,
la que et maltracta?

Si ara et defuig, ja vindrà al teu darrere,
i, de regals, ja en farà, si els refusa,
no trigarà, si no estima, a estimar-te
mal que li pesi».

Vine de nou també avui, i deslliura'm
d'aquest corcò, i el que anhela el meu ànim
fes que es compleixi: pren part en la guerra i
lluïta al meu bàndol.

INVOCACIÓ A DIONÍS

ANACREONT (530 aC), fr. 12 P

Senyor que amb Eros el toret
i també amb les nimfes ullblaves
i Afrodita purpúria
jugueu plegats, tu que recorres
els cims de les altes muntanyes,
t'imploro a tu: vine, benèvol
amb nosaltres, i escolta el prec
falaguer que t'adreço.
Dóna consell a Cleobul
i aconsegueix que al meu amor,
Dionís, correspongui.